

Motion till riksdagen 2023/24:1471

av **Markus Wiechel och Alexander Christiansson (båda SD)**

Förbud mot snabblån, stöd till skuldsatta och åtgärder mot reafusk

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över ett förbud mot snabblån och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över hur information om konsumentvägledning ska vara tydlig i de fall lån erbjuds och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten att ta fram informationsmaterial för bättre utbildning om låntagande och hushållsekonomi och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda hur ytterligare konsumentvägledning kan ges för att stötta grupper som tenderar att hamna i skuldfällor och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda införandet av karenstid vid utbetalning av lån samt utreda möjligheten till införande av mindre, sociala lån genom socialtjänsten och tillkännager detta för regeringen.

Förbud mot snabblån

De konsumentpolitiska och konsumenträttsliga områdena blir allt viktigare i en tid då handeln och globaliseringen ökar. Till skillnad från förr i tiden, då man med begränsade resurser var tvungen att enbart införskaffa det man absolut behövde för sin överlevnad, har vi idag en betydligt bättre levnadsstandard. Detta kan vi delvis tacka våra goda relationer till omvärlden för samt ökad handel. Samhället kan och bör se till att alla har en dräglig levnadsstandard, men med ökade möjligheter följer också ökade skyldigheter.

Som tidigare nämnts finns det idag större möjligheter. Det är betydligt lättare att exempelvis låna pengar, och i vissa fall kan lånen vara högst nödvändiga. De kan ibland till och med vara bra, om man exempelvis söker investera i ett nystartat företag eller

kanske i en fastighet. Sedan finns det de lån som är alltför enkla att skaffa, nämligen de så kallade snabblånen som lanserades i Sverige 2006. Snabblån handlar ofta om låga lånebelopp med korta löptider och givetvis går det således också snabbt från själva ansökningen till utbetalningen i de fall utbetalning beviljas. För den kredittagare som inte tänker sig för finns det således också en stor risk att räntan är mycket hög.

2014 var sista året som Kronofogdemyndigheten tog in statistik rörande snabblån, men trenden fram till dess pekade på att antalet obetalda snabblån ökat. Under 2014 inkom 56 641 snabblåneärenden till Kronofogdemyndigheten, vilket var nästan 7 500 fler ärenden än året innan (dvs. en 15-procentig ökning) och enligt Kronofogdemyndighetens statistik har ärendena bara ökat även tidigare år. Ett av de största problemen med snabblån är att de är så enkla att få att många konsumenter helt enkelt inte tänker igenom sitt lånebeslut. För personer som behöver pengar för en viktig investering eller för att fylla ett verkligt och nödvändigt behov borde det rimligtvis inte vara några problem att ta ett vanligt lån, framför exempelvis sms-lån. Konsekvensen av obetalda snabblån är inte sällan betalningsanmärkningar, vilket försvårar tillvaron för en enskild person på flera sätt. Det kan således också innebära en ökad risk för överskuldssättning. Snabblån fyller kort och gott inte tillräckligt nödvändiga behov som kan vara viktigare än skadan de kan orsaka, och därför bör riksdagen besluta att denna typ av lån måste förbjudas.

Information om konsumentvägledning och utbildning i samband med lån

Idag är det betydligt lättare att låna pengar än det var förr, vilket ställer krav på att låntagaren verkligen har tänkt igenom beslutet. I vissa fall kan det vara befogat med ett lån, men för säkerhets skull bör det alltid finnas konsumentvägledning i samband med att en låntagare erbjuds lån. Konsekvensen av att inneha obetalda lån är inte sällan betalningsanmärkningar, vilket försvårar tillvaron för en enskild person på flera sätt och kan innebära en ökad risk för överskuldssättning.

Det svenska samhället skulle må så mycket bättre om det inte fanns underlag för program som Lyxfällan. Lyxfällan finns dock för att allt fler är på väg att hamna i en negativ skuldspiral, och hela deras liv kan förstöras på grund av att de blir starkt frestade av lyx som de egentligen inte har råd med. Lyxfällan belyser ett otroligt stort samhällsproblem i västvärlden som tenderar att öka med tiden på grund av dålig kunskap om låntagande, vilket måste åtgärdas. Allmänbildningen kring låntagande behöver öka, vilket kan ske om bara en stor satsning på ett kunskapslyft inom låntagande och hushållsekonomi görs. Riksdagen borde ge regeringen i uppgift att ta fram informationsmaterial till både skolor och övriga samhället. Det bör således också utredas hur ytterligare konsumentrådgivning kan ske för att stötta grupper som tenderar att hamna i skuldfällor.

Sociala lån och karenstid vid utbetalning av lån

Alltför många låntagare hamnar i en negativ skuldspiral och lånar alltför mycket. Detta är något som man har lyckats stävja i Finland genom införandet av en karenstid vid

utbetalning av lån. Något som även på ett framgångsrikt sätt införts i några kommuner i Finland är sociala lån. Detta är ett bra alternativ till dagens snabblån då det handlar om en professionell prövning av varje sökande genomförd av personer med god kompetens. Sociala lån kan även minska hushållens totala skuldsättning som idag till cirka sju procent utgörs av blancolån.

Åtgärder mot reafusk

Den norska sajten E24.no avslöjade i augusti 2019 att sportvarukedjan XXL hade fuskat med sin reaprissättning, vilket fick många att kritisera företaget. Faktum är dock att detta knappast är ett nytt fenomen; i många år har nämligen helt vanliga privatpersoner kunnat avslöja hur butiker trixat med prissättningen för att senare kunna rea ut sina produkter och därmed lura köparna. Detta är i mångas ögon att betrakta som falsk marknadsföring och det är fullt förståeligt att det irriterar konsumenterna.

Att detta är ett påtagligt problem bekräftas av Konsumentverket, som är den svenska myndigheten med uppdrag att se över att företag följer marknadsföringslagen i Sverige. Efter det norska avslöjandet om XXL konstaterade en jurist från Konsumentverket, i en intervju med Svenska Dagbladet, att de haft ärenden i samtliga branscher de granskat, vilket innefattade samtliga större aktörer inom sportvaruhandeln, leksakshandeln, handeln med barnprodukter och handeln med sängar.

Markus Wiechel (SD)

Alexander Christiansson (SD)